

Nr 8

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, såvitt avser jordbruksärenden.

Till jordbruksutskottet har hänvisats i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, såvitt dessa avser jordbruksärenden. Utskottet får härmed avgiva utlåtande över framställningarna.

Beträffande utredningen i hithörande ärenden får utskottet i huvudsak hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 3 januari 1959 (bil. 30 till statsverkspropositionen).

Statens affärsverksfonder

Domänverket

1:o) **Tjänstebostäder för domänverket.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 700 000 kr. till tjänstebostäder för domänverket. Från anslaget bestrides kostnaderna för inköp eller uppförande av tjänstebostäder för domänverkets befattningshavare i sådana fall, då dylika bostäder icke kan anskaffas på annat sätt.

Domänstyrelsen (skr. 21/8 1958) hemställer, att för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 1 100 000 kr.

Departementschefen har anfört följande.

»Liksom tidigare år anser domänstyrelsen, att en kraftig anslagsökning är nödvändig för tillgodoseendet av behovet av tjänstebostäder för domänverket. Jag finner mig emellertid icke kunna tillstyrka en medelsanvisning av den omfattning, som domänstyrelsen föreslagit. För min del förordar jag, att ett oförändrat anslag av 700 000 kronor skall anvisas för ändamålet. Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att alla ansträngningar göres för att hålla nere kostnaderna för statliga och andra med statsmedel finansierade byggnadsföretag. Normgivande för nu ifrågavarande personalbostäder bör därvid vara de belopp som gäller som högsta belåningsvärden vid den statliga långivningen för bostadsändamål.

Jag torde i förevarande sammanhang få erinra om att 1955 års riksdag, i syfte att giva domänstyrelsen möjlighet att liksom de större skogsbolagen

trygga sitt behov av fast anställda skogsarbetare, medgav att ett belopp av högst 1 000 000 kronor av domänverkets driftsinkomster fick under år 1955 disponeras för utlämnande av bostadslån till dylika arbetstagare. Genom senare riksdagsbeslut har medgivande lämnats att för samma ändamål utnyttja lika stora belopp av verkets driftsinkomster under åren 1956, 1957 och 1958. Sammanlagt har sålunda 4 000 000 kronor ställts till förfogande för ifrågavarande låneverksamhet. Den odisponerade del av tidigare för ändamålet avsatta medel som förefinnes torde böra anlitas för motsvarande långivning under år 1959.»

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning att göra erinran mot Kungl. Maj:ts framställning och hemställer sålunda,

att riksdagen må

a) till *Tjänstebostäder för domänverket* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 700 000 kronor

b) medgiva, att odisponerad del av tidigare för bostadslån till vid domänverket fast anställda skogsarbetare utav verkets driftsinkomster avsatta medel må tagas i anspråk för angivna ändamål jämväl under år 1959.

Statens allmänna fastighetsfond

2:o) *Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt.* *Byggnadsstyrelsen* (skr. 19/8 1958) hemställer, att till byggnadsarbeten vid anstaltens institution i Bergshamra samt vid dess fältkontrollavdelning och filial i Stora Råby skall för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag å tillhoppa 1 520 000 kr. *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 30/8 och 6/11 1958) hemställer, att till byggnadsarbeten vid institutionen i Bergshamra och filialen i Åkarp samt till täckdikningsarbeten vid Stora Råby anvisas ett investeringsanslag å tillhoppa 203 000 kr. De föreslagna arbetena framgår av följande sammanställning.

1. Institutionen i Bergshamra

a) uppdelning av renhetslaboratoriet	20 000	
b) personalutrymmen för förvaring av kläder och intagande av mat	30 000	50 000

2. Filialen i Åkarp

ombyggnad av filialbyggnaden		82 000
------------------------------------	--	--------

3. Fältkontrollavdelningen och filialen i Stora Råby

a) nybyggnadsarbeten	1 500 000	
b) täckdikningsarbeten	91 000	1 591 000
		<u>1 723 000</u>

Departementschefen har — efter närmare redogörelse för byggnadsstyrelsens och anstaltsstyrelsens motiveringar för yrkandena samt för ett av lantbruksstyrelsen i ämnet avgivet remissyttrande — anfört följande.

»Vad först angår förslaget om nybyggnad för frökontrollanstaltens fältkontrollavdelning och filial å de i Lunds stad belägna kronoegendomarna Stora Råby torde jag få erinra om att dessa egendomar genom beslut den 30 april 1953 bestämdes skola ställas till förfogande för de nyssnämnda delarna av anstalten. Anstaltsstyrelsen har under flera år framhållit, att egendomarna endast i ringa mån kan utnyttjas för ifrågavarande ändamål, innan lämpliga byggnader uppförts på platsen. Vid behandlingen av anstaltens anslagsäskanden för budgetåren 1957/58 och 1958/59 har också framhållits såsom angeläget, att åtgärder vidtoges för en lösning av förevarande lokalfråga. Med hänsyn till den begränsning, som under de senaste åren måst iakttagas i fråga om den offentliga byggnadsverksamheten, kunde för det förstnämnda budgetåret endast anvisas ett belopp av 300 000 kronor, vilket avsågs för uppförande av växthus. I 1958 års statsverksproposition tillstyrkte jag anstaltsstyrelsens förslag till uppförande av en institutionsbyggnad. Med hänsyn till nyssnämnda investeringsbegränsning anvisades för innevarande budgetår allenast 500 000 kronor för att möjliggöra påbörjandet av byggnaden. Kostnaden för uppförandet av denna har beräknats till 2 360 000 kronor. För budgetåret 1959/60 äskar byggnadsstyrelsen ett belopp av 1 500 000 kronor. På grund av angelägenheten av att erforderliga byggnader så snart ske kan uppföras för fältkontrollavdelningen, vill jag förorda, att för budgetåret 1959/60 härför anvisas ett belopp av 1 250 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang understryka vikten av att alla ansträngningar göres för att hålla nere kostnaderna för statliga byggnadsföretag. Jag utgår därför ifrån att möjligheterna till kostnadsbesparingar noggrant beaktas vid såväl planeringen som utförandet av nu ifrågavarande byggnad.

Enligt vad anstaltsstyrelsen anfört, har täckdikningen på egendomarna Stora Råby 19¹ och 23¹ befunnits vara i mycket dåligt skick. För att egendomarna skall kunna användas för de planerade odlingarna erfordras nydikningsarbeten, vilka kostnadsberäknats till 91 000 kronor. Mot den föreslagna nydikningen samt beräkningen av kostnaderna härför har jag intet att erinra. Det för dräneringsarbetena erforderliga beloppet å 91 000 kronor bör enligt min mening inrymmas i det belopp, som jag nyss förordat skola anvisas för byggnadsarbeten vid Stora Råby.

Anstaltsstyrelsens övriga förslag till byggnadsarbeten är jag icke beredd att biträda.

Lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet har den 20 december 1958 avlämnat betänkande angående statens centrala frökontrollanstalts lokalisering. Betänkandet är föremål för remissbehandling. Skulle utredningens betänkande föranleda förslag om ändringar i lösningen av byggnadsfrågan för anstaltens fältkontrollavdelning, torde jag få återkomma till spörsmålet. I avvaktan härpå bör byggnadsarbetena vid Stora Råby icke påbörjas.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag att ett belopp av 1 250 000 kronor skall för nästa budgetår anvisas för de projekterade byggnadsarbetena för frökontrollanstaltens fältkontrollavdelning i Lund tillstyrkes av utskottet, som även ansluter sig till den av Kungl. Maj:t uttalade uppfattningen att med påbörjandet av nyssnämnda byggnadsarbeten bör anstå tills slutlig ställning tagits till det framlagda utredningsförslaget rörande frökontrollanstaltens framtida lokalisering. Åberopande det sagda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 1 250 000 kronor.

3:o) *Byggnadsarbeten vid skogshögskolan.* Efter förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1952 års riksdag (kapitalbudgeten: jordbruksdepartementet, s. 12—13; JoU 5, rskr. 112) att till byggnadsarbeten vid skogshögskolan för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 736 700 kr., varav 20 600 kr. avsågs för inredning av 2 arbetsrum för kansliet m. m. i högskolans huvudbyggnad.

I skrivelse den 13 december 1957 har *skogshögskolan* — under förmälan att endast en del av förenämnda anslagsbelopp å 20 600 kr. tagits i anspråk enligt den ursprungliga planen på grund av att en avsedd delning av rektors tjänsterum ej utförts — hemställt att kvarstående belopp, ca 14 600 kr., i stället må utnyttjas för uppdelning av ett f. n. odisponerat utrymme i 4 groningskammare (konstantrum) för växtfysiologiska försök. Högskolan framhåller i skrivelsen, att försöken är av stort praktiskt intresse för möjligheterna att erhalla större kvantiteter grobart skogsfrö för Norrlands höjdlägen och att försöken kräver en sådan inredning för att kunna utföras. Enligt högskolan har byggnadsstyrelsen för sin del intet att invända mot den föreslagna omdispositionen av anslaget eller mot planen för den önskade inredningen. I ärendet har upplysts, att vid avståendet — av pietetsskäl — från en delning av rektors tjänsterum ett forskningsrum i stället tagits i anspråk för administrativa uppgifter och att den i framställningen avsedda inredningen av annat utrymme för forskningsändamål utgör kompensation för vad som avståtts för högskolans administrativa behov.

Departementschefen har anfört följande.

»Det av skogshögskolan framförda förslaget att omdisponera viss del av det vid medelsanvisning år 1952 för inredning av arbetsrum åt högskolans kansli m. m. avdelade beloppet anser jag mig av formella skäl ej böra biträda. Däremot föreslår jag, att ett för utförande av de av skogshögskolan åsyftade inredningsarbetena erforderligt belopp av 14 600 kronor äskas av årets riksdag.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning biträdes av utskottet, som därför hemställer,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid skogshögskolan* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 14 600 kronor.

Statens utlåningsfonder

4:o) **Jordbrukets maskinlänefond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1955/56 anvisade investeringsanslaget till Jordbrukets maskinlänefond må under budgetåret 1959/60 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

5:o) **Kronotorparnas inventarielänefond.** Vid 1943 års riksdag (prop. 138; rskr. 303) beslöts inrättandet av kronotorparnas inventarielänefond. Bestämmelser rörande utlåning från fonden är meddelade i kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 532) angående upplåtelse av kronotorp (ändr. 1945: 653, 1950: 336, 1954: 189 och 1958: 536), kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 267) angående upplåtelse av norrländska fjällägenheter, m. m. (ändr. 1948: 353, 1950: 337, 1954: 190 och 1958: 534), samt kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 339) med vissa bestämmelser rörande äldre kronolägenheter. Lånen utbetalas numera av domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen. Till fonden anvisades för budgetåret 1945/46 ett anslag av 50 000 kr., för vardera budgetåret 1949/50 och 1950/51 ett anslag av 80 000 kr. samt för budgetåren 1951/52—1953/54 anslag av resp. 50 000, 75 000 och 50 000 kr. Av anslagen har 325 000 kr. avsetts för den av domänstyrelsen och 60 000 kr. för den av lantbruksstyrelsen bedrivna låneverksamheten.

Domänstyrelsen (skr. 21/8 1958) hemställer, att för dess räkning för nästa budgetår anvisas ett anslag av 100 000 kr. såsom ett kapitaltillskott till fonden.

Lantbruksstyrelsen (skr. 20/8 1958) anmäler, att den icke beviljat något inventarielån under budgetåret 1957/58. För sin del anser styrelsen något kapitaltillskott icke behövas för nästa budgetår.

Departementschefen har efter närmare redogörelse för domänstyrelsens framställning uttalat, att, såsom styrelsen anfört, det torde vara erforderligt att nästa budgetår tillföra fonden ett visst kapitaltillskott. Emellertid synes det departementschefen tillräckligt om detta tillskott begränsas till 50 000 kr.

Utskottet. Vad Kungl. Maj:t förordat biträder utskottet och hemställer därför,

att riksdagen må till *Kronotorparnas inventarielånefond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

6:o) **Statens skogslånefond.** Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslaget till Statens skogslånefond må under budgetåret 1959/60 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

7:o) **Fonden för supplementär jordbrukskredit.** I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t medgav 1957 års riksdag (prop. 184; JoU 39; rskr. 361), att den behållning av det tidigare under Statens utlåningsfonder anvisade investeringsanslaget å 50 000 000 kr. till Fonden för supplementär jordbrukskredit, som kvarstode sedan de ansökningar om lån från fonden, vilka inkommit före den 1 december 1957, handlagts i dittillsvarande ordning, finge överföras till Fonden för låneunderstöd och under benämningen Stödlån till jordbrukare användas till bestridande av kostnaderna för stödlån med anledning av 1957 års skördeksador.

Med stöd av nämnda riksdagsbeslut förordnade Kungl. Maj:t den 13 december 1957 att av förenämnda investeringsanslag 43 900 000 kr. skulle överföras till Fonden för låneunderstöd: Stödlån till jordbrukare. Sedan samtliga de ansökningar om lån ur fonden för supplementär jordbrukskredit, som inkommit till riksbankens kontor före den 1 december 1957, slutbehandlats, beslöt Kungl. Maj:t den 14 mars 1958 att från angivna investeringsanslag ytterligare 370 520 kr. skulle överföras till Fonden för låneunderstöd. Av investeringsanslaget till fonden för supplementär jordbrukskredit återstod därefter 5 729 480 kr.

Fullmäktige i riksbanken (skr. 19/9 1958) hemställer, att beslut måtte meddelas, att nytulning från fonden för supplementär jordbrukskredit icke må ske och att följaktligen inflytande amorteringar av riksbanken skall inlevereras till statsverket.

Departementschefen har, efter närmare redogörelse för de motiv fullmäktige i riksbanken anfört för sitt förslag, uttalat följande.

»I enlighet med vad fullmäktige i riksbanken föreslagit torde någon nytulning från fonden för supplementär jordbrukskredit icke längre böra ske. Till fonden inflytande amorteringar bör i stället inlevereras till statsverket. Därest riksdagen icke har något att erinra mot vad sålunda föreslagits, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att härom utfärda erforderliga bestämmelser.»

Utskottet. Utskottet ansluter sig till vad Kungl. Maj:t uttalat under denna punkt samt hemställer,

att riksdagen må godkänna de förslag, som framlagts i det föregående.

Fonden för låneunderstöd

8:o) Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor. Tillstyrkande Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget till Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor må under budgetåret 1959/60 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Fonden för förlag till statsverket

9:o) Rörelsekapital för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Under hänvisning till vad utskottet tidigare denna dag anfört vid behandlingen av anslaget Statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader: Omkostnader under driftbudgetens nionde huvudtitel (JoU: 1; p. 64:o) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Rörelsekapital för statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kronor.

Diverse kapitalfonder

10:o) Arrendeegnahmefonden. *Lantbruksstyrelsen* (skr. 20/8 1958) hemställer, att fonden för nästa budgetår tillföres ett kapital av 900 000 kr. Styrelsen anför, att den under sin förvaltning har 2 egendomar upplåtna till sambruksföreningar, nämligen egendomarna Tarv i Knutby socken av Stockholms län och Hörnsjöfors i Västerfärnebo socken av Västmanlands län. De har i vederbörlig ordning redovisats på jordfonden. De båda egendomarna är iordningställda för sitt ändamål och bör tillföras arrendeegnahmefonden. Styrelsen avser att låta göra detta under innevarande och nästkommande budgetår. Överföringen synes enligt styrelsen kunna ske till de bokförda värdena. Dessa var den 30 juni 1958 för Tarv 825 076 kr. och för Hörnsjöfors 570 921 kr. Den disponibla behållningen å investeringsanslaget är icke tillräcklig för att genomföra denna överföring. Vidare erfordras vissa medel för förbättringsåtgärder m. fl. utgifter. För sistnämnda ändamål har under det senaste året ca 60 000 kr. använts. Medelsbehovet ökar givetvis om de båda fastigheterna tillföres arrendeegnahmefonden. Enligt styrelsens mening bör fonden tillföras 900 000 kr.

Lantbruksstyrelsens framställning har icke givit *riksräkenskapsverket* anledning till erinran ur de synpunkter riksräkenskapsverket har att företräda.

Departementschefen har anfört följande.

»Av lantbruksstyrelsens redogörelse framgår, att behållningen å anslaget icke är tillräcklig för att möjliggöra ett överförande av de utav styrelsen omfördälda båda egendomarna till arrendeegnehemsfonden. För ändamålet erfordras enligt styrelsens beräkningar för nästa budgetår ett kapitaltillskott till fonden av 900 000 kronor. Häremot har jag intet att erinra utan förordar anvisande av ett investeringsanslag av sagda storlek.»

Utskottet. Enär det från utskottets sida icke finnes något att invända mot att arrendeegnehemsfonden tillföres ett kapitaltillskott av 900 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Arrendeegnehemsfonden* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

11:o) Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning. För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under rubriken Statens reproduktionsanstalts fond anvisats dels 184 000 kr. till utökad maskinell utrustning, dels 10 000 kr. till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.

Med överlämnande av framställning från statens reproduktionsanstalt ävensom yttrande däröver från statens tryckeriintendent hemställer *lantmäteristyrelsen* (skr. 11/9 1958), att för nästa budgetår skall anvisas dels ett investeringsanslag av 170 000 kr. till utökad maskinell utrustning vid reproduktionsanstalten, dels ett investeringsanslag av 10 000 kr. till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid anstalten.

Statens tryckeriintendent anför, att den föreslagna kompletteringen av den maskinella utrustningen vid anstalten icke givit anledning till erinran. Beträffande en till utbyte föreslagna sättmaskin på typografiska avdelningen påpekar tryckeriintendenten, att ersättningen för ifrågavarande maskin icke f. n. kan angivas men att den torde kunna beräknas till 10 000 å 15 000 kr.

Efter att närmare ha redogjort för anslagsskrivelsen har *departementschefen* anfört följande.

»Det är allttjämt av största vikt, att alla möjligheter att rationalisera arbets- och driftsförhållandena vid reproduktionsanstalten tillvaratages. Jag anser mig därför böra tillstyrka den föreslagna medelsanvisningen för nästa budgetår å 170 000 kronor för utökning av den maskinella utrustningen. Likaså kan jag tillstyrka, att för nästa budgetår anvisas ett anslag av 10 000 kronor för ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid anstalten.»

Utskottet. Anslagsäskandet under denna punkt biträdes av utskottet, som hemställer,

att riksdagen må till *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 170 000 kronor.

12:o) **Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.** Under återopande av vad som anförts under nästföregående punkt och då utskottet ej har något att erinra mot den föreslagna storleken å anslaget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* för budgetåret 1959/60 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 kronor.

13:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande de i propositionen under följande punkter upptagna frågorna, nämligen

punkten 7: Fiskerilånefonden.

punkten 11: Jordfonden, vilket utskottet härmed får för riksdagen anmäla.

Stockholm den 10 mars 1959

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Lage Svedberg, Nord, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Hermansson, Mossberger, Gunnar Berg, Johan Persson, Sundin och Yngve Nilsson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Hæggbloom, Svensson i Ljungskile, Jonsson i Strömsund, Östlund, Lindström, fru Lindskog, herrar Arweson, Jönsson och Johansson i Öckerö.